

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H. C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE :

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE:

Joh. van der Lee, „Bejaardencentrum Rijnzate”, postbus 694, 2400 AR Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 73814, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementenprijs f 10,- per jaar. Abonnementenprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Maar zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid

Matth. 6 : 33.

De Heere Jezus spreekt zoals ons gezegd is, door Zijn mond te openen, tot een gemengde schare. En zo spreekt Hij niet alleen tot hen, die het zalig zijn door Hem mochten leren kennen, doch ook tot degenen die dat nog missen. Opdat zij door Zijn vermanend woord uit de duisternis zouden geleid worden tot het licht, dat van Hem uitstraalt. „Niemand kan twee heren dienen, want of hij zal de één haten en de ander liefhebben, of hij zal de één aanhangen en de ander verachten, gij kunt niet God dienen en de Mammon.” En daarmee geeft de Heere Jezus het ons duidelijk te kennen, dat elk mens het nodig heeft de Heere te leren kennen en te kiezen, door wederbarende genade.

En daar de Heere Jezus hen onderwezen heeft uit het Boek der Schriftuur, wordt door Hem nu het boek der natuur geopend, waarin alle schepselen groot en klein als letters zijn. Daarom zeg Ik u: Zijt niet bezorgd voor uw leven, wat gij eten en wat gij drinken zult, noch voor uw lichaam, waarmee gij u kleden zult, is het leven niet meer dan het voedsel en het lichaam dan de kleding?”

Waarmee de Heere Jezus het kinderlijk leven uit de hand des Heeren, hier op de voorgrond stelt. En dat als bewijs van Gods goedertierenheid, om er door geleid te worden tot bekering. Wat door Hem vervolgens nog bevestigd wordt: „Aanziet de vogelen des hemels, dat zij niet zaaien, noch maaien, noch verzamelen in de schuren, en uw hemelse Vader voedt nochtans dezelve, gaat gij dezelve niet zeer veel te boven?” Hier spreekt de Heere Jezus van „uw hemelse Vader.” En dat uit kracht van schepping en van het zijn op de erve des verbonds, met het teken des verbonds, al zijn zij daarvan afgeweken, door Hem niet te zoeken tot bekering. Maar de Heere Jezus heeft er vat door op hun consciëntie. Opdat zij als de verloren zoon er door tot zichzelf mochten komen, om de Gezondene des Vaders te voet te vallen. Want zij hebben ook een onsterfelijke ziel voor de eeuwigheid. Wat hen de vogelen des hemels ver te boven doet gaan.

En gij kunt met bezorgd te zijn omtrent de dingen van deze wereld geen el tot uw lengte toe doen. Want elke dag kan voor ons ook de laatste dag zijn. En dan vergaat de wereld voor u, met al haar begeerlijkheid. Want u mist het rustpunt van uw vertrouwen op de Heere. U komt zonder Hem met al uw schuld voor eigen rekening te staan. Door met uw godsdienst buiten Hem om voort te leven.

„En wat zijt gij bezorgd voor de kleding? Aanmerk de leliën des velds, hoe zij wassen, zij arbeiden niet en spinnen niet, en Ik zeg u, dat ook Salomo, in al zijn heerlijkheid, niet is bekleed geweest, gelijk één van deze.”

En toch verstonden zij het niet, dat de Man, Die met hen sprak de meerdere Salomo was, om hen wijs te maken tot zaligheid.

„Indien nu God het gras des velds, dat heden is en morgen in de oven geworpen wordt, alzo bekleedt, zal Hij u niet veel meer kleden gij kleingelovigen?”

Ja, dat raakt ook de levenden, die het kinderlijk vertrouwen op de Heere, bij lange

na niet altijd met de nodige klaarheid beleven. Wat hen dan onder veel tijdelijke zorgen doet gebogen gaan. Zodat zij in het duister zijn en kleingelovigen genoemd worden, tot hun bestraffing, want het onteert de Heere.

„Daarom zijt niet bezorgd, zeggende: Wat zullen wij eten of wat zullen wij drinken, of waarmee zullen wij ons kleden? „Bestraffend zegt de Heere Jezus dan ook: Want al deze dingen zoeken de heidenen, want uw hemelse vader weet, dat gij al deze dingen behoeft.” Wat door de levenden niet ontkend kan worden. Want zij hebben Hem in Zijn zorgende liefde leren kennen. Wat u toen toch was tot verwondering en verbinding aan Hem.

Maar wat zal toch wel de oorzaak zijn, daar uw geloof voorheen zo levendig en sterk was, daar u uw weg op Hem kwam te wentelen en te schuilen onder de schaduw van Zijn vleugelen? En als u goed doordent, dan ziet u het wel, dat u met de blijken van Zijn gunst en zorgende liefde zijt opgegaan in het goede dat Hij u schonk. Wat u Hem uit het oog deed verliezen, om er niet volhardend aan te denken, dat de kracht van het geloof niet is in de vrucht van het geloof, al mocht u er door verlevendigd worden, maar in het Voorwerp des geloofs Jezus Christus. Was het hart door u in het smaken van de zoete vruchten meer aangedreven om het kennen van Hem steeds meer te mogen beleven, dan zou het anders geweest zijn. Want in Hem toch is de sterkte van het geloof, tot wasdom in het vertrouwen op Hem. En daarom zegt de Heere Jezus onderwijzend tot ons: „Maar zoekt eerst het Koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid.” En dat moet niet alleen bij de aanvang, doch ook bij de voortgang op de voorgrond staan, voor het leven tot wasdom.

Het is de gerechtigheid van de Heere Jezus, want God heeft het offer van Zijn gerechtigheid aangenomen en Hem daarom gesteld aan Zijn rechterhand tot verzoening van onze zonden. En daarom hebben wij een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige. Zodat de gerechtigheid door Hem opgebracht, door God wordt toegerekend in de wedergeboorte, en dat ook tot verkrijging van het recht ten eeuwige leven. Zodat het ook hier gaat om het voorwerp des geloofs in Zijn gerechtigheid. En dat heeft het hart dat naar de Heere dorst altijd weer in de eerste plaats nodig, om daaruit in het geloof te leven.

Maar dan moeten wij er van overtuigd zijn door de onderwijzingen en ontdekking van de Heilige Geest, dat er buiten Hem geen gerechtigheid is, die Gode aangenaam kan zijn. En het kan ons niet onbekend zijn, dat daarmee het vertrouwen op de gerechtigheid, die uit de wet is, wordt weggevaagd. Want voor het leven des geloofs uit en met de Heere, is het onmisbaar te weten dat God ons alleen aanziet in de gerechtigheid van Zijn Zoon Jezus Christus. En door daaraan voorbij te gaan komt het innerlijke leven in verwarring. Want al weet het hart dat die gerechtigheid er is, dan hebben wij daarvan de kracht nog niet in ons hart, zonder de toerekening van die gerechtigheid in het hart, waarvan de Heere bij de toerekening van Zijn gerechtigheid in het hart kennis belijft te geven door het licht van Zijn vriendelijk aangezicht. Want daarin wordt gemaakt de liefde des Vaders tot een kinderlijk vertrouwen op Hem. En laat ons

Van de Administratie

Ook in de vacantiетijd wordt ons blad niet vergeten, en mochten wij weer 15 nieuwe abonnees noteren. Daartegenover werden er ook ontmoedigende berichten ontvangen, n.l. van hen die als abonnee bedankten aan wie wij een herinneringskaart toezonden, omdat zij nalatig waren in het betalen van het abonnementsgeld. Zo wisselt zich hier alles af. Bij dat alles, onze dank, die direct hebben gereageerd op ons verzoek tot betaling. f 55,- mochten wij weer extra ontvangen. Wij blijven uitzien, en Bewaar het Pand bij de voortduur bij u aanbevelen.

Adm. Bewaar het Pand, bejaardencentrum „Rijnzate”, postbus 694, 2400 AR Alphen a/d Rijn.

dat niet te groot zijn om dat biddende te zoeken in het heilbegerig verlangen naar Hem. Want daartoe is u in het gemis daarvan gesteld, en het is tot verheerlijking van al Gods deugden u dat te schenken en deelachtig te maken, om Zijns naams wil. Want: „Het lot wordt in de schoot geworpen, maar het gehele beleid daarvan is van de Heere.” Het is de erfenis van de gerechtigheid, die Christus heeft verworven en overgedragen aan de Vader, wat door Hem beloofd was. En dat wordt uit soevereine liefde door de Vader geschonken, uit het beleid van Zijn hand. Opdat u als kind des Heeren zou leven en steeds meer leren leven uit Zijn vaderlijke hand. En zo worden alle dingen, die u nodig hebt, voor het tijdelijk, geestelijke en eeuwige leven, u als in de schoot geworpen. Opdat u zo het beleid van Gods vaderlijke liefde zou prijzen. En daarin krijgt het hart niet alleen de verdienende liefde van Christus te smaken, maar ook Gods vergevende liefde, met het getuigenis van de Heilige Geest, kind des Heeren genaamd te mogen worden. Waarin het hart zich alsdan bij dagen en nachten mag verblijden, tot eer van Zijn zorgende liefde.

Het wordt u dan ook in de profetie door de Geest des Heeren toegeroepen: „Werp uw zorg op de Heere en Hij zal u onderhouden, Hij zal in eeuwigheid niet toelaten, dat de rechtvaardige wankele.”

En zo wordt het ons hart door de Heere betuigd: „Zijt dan niet bezorgd tegen de morgen, want de morgen zal voor het zijne zorgen, elke dag heeft genoeg aan zijn zelfs kwaad.” Want u is met dat alles nog op een zondige wereld en dat in een verdorven bestaan. Wat u zich steeds meer bewust wordt in al de wederwaardigheden van het leven. Maar daarin wil de Heere dan ook met steeds meer klaarheid Zijn onveranderlijke trouw bewijzen. Om eenmaal eeuwig te mogen zingen van de zo wonderlijke wegen des Heeren.

Maar met het oog daarop zal het kwaad dat ons aankleeft, het hart steeds meer tot smart worden. Daar wij er van dag tot dag aan herinnerd worden, dat wij Zijn ondersteunende en zorgende genade nodig hebben. En dat de Heere de Getrouwe is, Die nooit laat varen de werken Zijner handen. Om dat anderen te vertellen. Want het is alsof de Heere dan in Zijn dierbare zaligsprekingen tot ons hart belijft te spreken. En daar Hij in de naam des Vaders tot ons Zijn mond heeft geopend, kan dat ons hart vervrijmoedigen, om te spreken van de Heere, tot eer van Zijn naam.

Soest.

R. Kok.

Van de redactie

1. **School voor Dundas en Hamilton.** Met hartelijke dank verantwoord ik een gift van f 30,-. Toen ik in Canada was bleek mij weer hoe de giften uit Holland op prijs worden gesteld.

2. **Hartelijk dank.** Dat is wegens de spontane gelukwensen, die ik van lezers van ons blad ontving ter gelegenheid van mijn 75e verjaardag. Het werd een goede dag van gedenken, in familiekring en in het midden van de gemeente. Er was aan het einde van de dag stof om de Heere ootmoedig te danken. Ook deed het nog goed, dat er 's avonds nog een deputatie uit de redactie-commissie kwam.

3. **Filemon.** Ds. Van der Ent is bezig de artikelen over Filemon, die hij geschreven heeft en in ons blad geplaatst zijn klaar te maken voor uitgave in boekvorm, zoals dat ook gebeurd is met de artikelen over Gideon. Die hebben een goed onthaal gevonden. Ook de artikelen over Filemon zullen velen in boekvorm willen hebben. Men kan zich al vast bij mij opgeven voor een of meer exemplaren.

4. **Afscheid Ds. Kok.** De afscheidsprek, die Ds. Kok niet gehouden, maar geschreven heeft, is verschenen onder de titel: De HEERE zegene u. In het boekje zijn ook een paar andere preken opgenomen. Die zijn wel gehouden. Het boekje kost f 15,90 en is via de boekhandel te verkrijgen. Zie de advertentie in dit nummer.

B.

DE DORDTSE LEERREGELS Les 42

Hoofdstuk III/IV.
Artikel 4.

We lezen aldus:

„Wel is waar, dat na de val in de mens enig licht der natuur nog overgebleven is, waardoor hij behoudt enige kennis van God, van de natuurlijke dingen, van het onderscheid tussen hetgeen betamelijk en onbetamelijk is en ook betoont enige betrachting tot de deugd en tot de uiterlijk tucht.

Maar zóver is het vandaar, dat de mens door dit licht der natuur zou kunnen komen tot de zaligmakende kennis Gods en zich tot Hem bekeren, dat hij ook in natuurlijke en burgerlijke zaken dit licht niet recht gebruikt; ja veel meer ditzelve, hoedanig het ook zij, op onderscheiden wijze geheel bezoedelt en in ongerechtigheid ten onder houdt; en dewijl hij dit doet, zo wordt hem alle verontschuldiging voor God benomen.”

In het vorige artikel (3) is wel duidelijk gesteld, als gevolg van onze diepe val in Adam, de onmacht van de mens onder de zonde vanwege het feit, dat hij nu dood is in zonden en misdaden.

Maar nu is die onmacht onder de zonde nochtans geen verontschuldiging voor God en om achter die onmacht weg te schuilen als een zekere zelfrechtvaardiging. En dat is de mens nu eigen geworden. Daarbij komt: Is de wederkeer tot God door de mens zelf totaal onmogelijk geworden en anderzijds toch mogelijk geworden en wel door „DE GENADE DES WEDERBARENDEN HEILIGEN GEESTES”, zo betoont en bewijst de verblinde en vijandige mens ook daarvan zijn afkeer en vijandschap.

Dat nu de mens zich niet kan, noch zich mag verontschuldigen voor zijn onmacht, ja, dat die verontschuldiging hem totaal uit de handen geslagen wordt, toont artikel vier aan.

Er is, zo zegt dit artikel, nog „enig licht der natuur” na de val in de mens nog overgebleven.

Artikel 14 van onze Nederlandse Geloofsbelijdenis spreekt van „kleine overblijfselen”. Bedoeld wordt: resten van het BEELD Gods naar de ruimere zin van hetzelfde, algemene gaven, die de mens nog heeft behouden.

Dit zijn geen zaligmakende gaven. Want de mens heeft het beeld Gods radicaal verloren, wat haar engere zin betreft, de wezenlijke inhoud van het beeld Gods, namelijk de kennis, gerechtigheid en heiligheid.

Die „kleine overblijfselen” of dat „enig licht der natuur” kunnen we vergelijken met SPOREN, welke het beeld Gods heeft nagelaten. U kunt deze sporen zien zoals van

een wagen, welke langs een zandpad over een berg gaat.

Heeft die wagen de top bereikt en daalt die weer aan de andere zijde af, dan ziet u die wagen zelf niet meer. Maar aan de „sporen”, die deze wagen heeft achtergelaten, kunt u zien, dat deze er geweest is. Welnu, nog eens! De rijke inhoud van het beeld Gods is de mens door zijn val geheel verloren, namelijk de ware kennis, de oorspronkelijke gerechtigheid en de zuivere heiligheid is hij totaal kwijt. Artikel 1 van III/IV spreekt immers van „blindheid, schrikkelijke duisternis, ijdelheid en verkeerdheid des oordeels in zijn verstand; boosheid, wederspanningheid en hardheid in zijn wil en zijn hart; mitsgaders ook onzuiverheid in al zijn genegenheden”, welke hij over zich gehaald heeft.

Zo is het verstand verduisterd, de wil boos en verkeerd geworden en de hartstochten ongeregeld.

Wat nu die „kleine overblijfselen” of dat „enig licht der natuur” betreft, zo zegt artikel 4 hiervan, dat de mens na de val nog „enige kennis van God” heeft overgehouden.

De remonstranten leren, dat de mens door een goed gebruik ervan een „meerdere, namelijk de Evangelische of zaligmakende genade en de genade zelf allengskens en bij trappen kan bekomen.”

Maar onze vaders hebben zich krachtig tegen deze dwaalleer verzet. Zeer duidelijk verklaren zij in dit artikel:

„Maar zóver is het vandaar, dat de mens door dit licht der natuur zou kunnen komen tot de zaligmakende kennis Gods en zich tot Hem bekeren, dat hij ook in natuurlijke en burgerlijke zaken dit licht niet recht gebruikt” - Ja, „op onderscheiden wijze geheel bezoedelt en in ongerechtigheid ten onder houdt.”

Onder die „enige kennis van God” verston- den onze vaders, dat de mens nog een onbepaalde indruk heeft, dat er een God moet zijn. Vader Hellenbroek zegt in zijn vraagboekje van „het niet-geloven”, dat er een God is: „Zulks is niet een dadelijk geloven, dat er geen God is, maar een wensen, dat er geen God is.”

Tot het „licht der natuur” behoort ook enig „onderscheiden tussen hetgeen betamelijk en onbetamelijk is”, zo lezen we.

In al deze overgebleven algemene gaven blijkt, dat de mens, hoe diep verdorven, nog „mens” is gebleven. Hoe verduisterd het VERSTAND is, als „vermogen” is het gebleven. Zo ook betreffende de WIL en het BEGEER-VERMOGEN.

Waren er deze vermogens niet meer, dan zou de mens geen „redelijk, zedelijk schepsel” meer zijn en derhalve: onredbaar.

Wel spreekt de apostel in Efeze 4 : 24 van een „nieuwe mens”, maar dan betreft dat de vernieuwing van de mens door wederbarende genade. Deze vernieuwing is wel een volkomen werk van de Heilige Geest op zichzelf, maar wat de geestelijke ontwikkeling aangaat, is deze hier procesmatig. Vandaar schrijft de apostel in vers 22 over „de oude mens, die verdorven wordt door de begeerlijkheden der verleiding.” En in Coll. 3 : 10: „En aangedaan hebt de nieuwe mens, die vernieuwd wordt tot kennis.” En in I Kor. 13 : 9: „Want wij kennen ten dele en wij profeteren ten dele.”

Wat is nu de betekenis van het feit, dat na de val nog enig licht der natuur, enige overblijfselen van het beeld Gods naar de ruimere zin overgebleven is en die toch niet tot zaligheid kunnen brengen?

Wel..... opdat alle verontschuldi- ging voor God worde ontnomen.

Want zo lezen we aan 't eind van ons artikel: „En dewijl hij dit doet (zelfs het licht der natuur bezoedelt en in ongerechtigheid ten onder houdt), zo wordt hem alle verontschuldiging voor God benomen.”

Wel zijn die „kleine overblijfselen” nog voorrechten (de mens is nog redbaar, hoe diep hij gevallen is en hoe verdorven, zoals we reeds opgemerkt hebben..... en dat geldt de duivel niet.)

Helaas heeft de mens ook deze voorrechten misbruikt. We lezen in Romeinen 1 : 21-32 dat de mens de waarheid Gods veranderd heeft in de leugen en dat God hen overgegeven heeft in de begeerlijkheden hunner harten tot onreinigheid enz. Zelfs lezen we van de allerschandelijkste zonden.

Ondanks 's mensen onmacht onder de zonde, zo blijft hij zich verantwoordelijk gesteld als redelijk, zedelijk schepsel, terwijl geen

enkele verontschuldiging kan baten !

En dat niet alleen krachtens deze algemene scheppingsgaven, maar ook krachtens het hem gebrachte Evangelie, waarvan artikel VIII gewaagt. En zegt Gods Woord ook niet duidelijk, dat degenen, die het Woord gehoord en niet gedaan hebben, met vele slagen zullen geslagen worden ? (Lukas 12:47).

Gelukkig een mens, wiens ogen geopend worden voor al deze dingen en dat zijn onmacht tot persoonlijke schuld voor God mag worden, ja, die met de dichter van psalm 38 zal instemmen:

„Wien de tegenreën ontbreken
Om te spreken,
En die daarom zwijgen moet.”

Gelukkig een mens, die door de wederbaren- de werking van de Heilige Geest een nieuw schepsel mag worden, van wie mag gelden:

„Het oude is voorbijgegaan,
Ziet, het is alles nieuw geworden !”

En nu zeggen we niet, dat de ontdekte zondaar direct ook in de diepte van zijn verdorven bestaan zal ingeleid worden, ofschoon hij er wel iets van leert: onbekwaam te zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad. Maar later, bij diepere ontdekking, zal hij er achter komen, wat de Heere sprak tot Ezechiël: „Gij zult nog wederom grotere gruwelen zien dan deze.” (Ezech. 8 : 15).

O, hoe noodzakelijk en dierbaar wordt dan het BLOED VAN JEZUS CHRISTUS, dat van alle zonden reinigt !

Kent u 't, lezer(es)

Dr.

v.L.

Een dienstknecht des Heeren heengegaan

Zondag 6 juli j.l. is ds. N. de Jong, emeritus- predikant van de gemeente van Driebergen, gestorven. Door omstandigheden op de drukkerij was het niet mogelijk om in het vorige nummer hierover iets te schrijven. Ook was de redacteur van ons blad niet aanwezig bij de begrafenis door zijn verblijf in Canada. Hij heeft toen mij verzocht hier aandacht aan te besteden. Graag voldoe ik aan dat verzoek. Onze overleden broeder was geen medewerker van ons blad. Niettemin was hij verbonden aan een bredere kring van lezers. We kunnen wel zeggen: meest vanwege zijn prediking.

Prediker van de boodschap van vrije genade ! Dat heeft ds. de Jong in zijn ambtelijk leven allereerst en allermest mogen zijn. Het wonder van genade in eigen leven gekend heeft hij geboodschapt. We denken dan niet het meest aan de gaven, die God hem gegeven had. Het gaat toch om de inhoud. Rijk heeft hij mogen getuigen van het werk van Christus voor arme zondaren. En dat niet buiten het leven van Gods kinderen om. Hij was in de rechte zin bevindelijk. Geen grond in de mens maar alleen in het werk van God. Daarom was hij verbonden aan allen, die dat zoeken.

Twee weken vóór zijn sterven heeft hij 's Zondags nog de gemeente van Culemborg gediend. Het was hem telkens een wonder dat hij zo nog voor mocht gaan. Hij begeerde, nadat hij naar het ziekenhuis was gebracht, daarna weer het Woord te spreken. Het is niet zo geworden. Nu is echter op een andere en voor hem betere manier zijn wens vervuld. Hij mag nu de Heere in volmaaktheid dienen en Hem eeuwig groot maken. Weemoed kan het hart vervullen als we zulke dienstknechten zien wegvallen. Toch de Heere gaat verder.

Zijn Woord blijft. De roepstem klinkt dat we naar dat Woord zullen luisteren en in getrouwheid de waarheid van vrije genade zoeken te beleven. Het welzijn van de kerken, die ook hij gediend heeft, hangt niet af van mensen. Toch de Heere heeft in het verleden bewezen, dat hij de prediking, waarin het leven Gods klopt en het welbe- hagen des Heeren verheerlijkt wordt, op een bijzondere wijze heeft willen gebruiken. dat was het eigene, dat God gegeven heeft. Wij begeren daarbij te blijven en mogen bidden om getrouwmakende genade voor ons ker- kelijk leven.

Op de dag van de begrafenis bleek de verbondenheid van velen aan deze dienst- knecht des Heeren. Een grote schare was aanwezig in het kerkgebouw van de Gere- formeerde kerk aan de Engweg in Drie-

bergen. Er waren ook meerdere predikanten uit eigen kerkelijk leven, die aan hem verbonden waren. Het deed ook goed anderen op te merken, die buiten eigen kerk door de liefde tot dezelfde waarheid dáár wilden zijn. Het was een goede dag. Niet de mens werd verheerlijkt maar God. Dat is een voorrecht, dat we in Driebergen meer hebben meegemaakt. Nog spreken de begrafenis van de daar overleden dienaren. Het is wonderlijk, maar zulke begrafenissen ontmoedigen niet doch bemoedigen.

In de kerk leidde ds. J. van der Vlies als predikant van Driebergen de rouwdienst. Hij sprak over Psalm 116 : 15: „Kostelijk is in de ogen des Heeren de dood Zijner gunstgenoten”. Benadrukt werd dat Gods kinderen gunstgenoten zijn. Het genadevoorrecht daarin kwam zo duidelijk naar voren.

Namens de kerken, die gediend werden door ds. de Jong, werd gesproken over 1 Corinth 3 : 12: „Want niemand kan een ander fundament leggen dan hetgeen gelegd is, hetwelk is Jezus Christus”

Onder een haag van paraplu's stonden we rondom het graf. De neergietende regen kon niet verhinderen dat Gods Woord ernstig en bemoedigend klonk. Ds. M.C. Tanis tekende het rijke voorrecht van alle ware pelgrims in het verschijnen voor God in Sion en ds. H.C. van der Ent de troost van het eeuwigblijvende Woord. Door de rouw over een vader en vriend heen was het goed om daar te zijn. De Heere gedenke zijn kinderen en kleinkinderen. Hij doet hen wandelen in het spoor, dat hun vader geweest heeft. Hij zij ook met zijn huisgenote, die hem zo bijzonder verzorgd heeft en hem zo trouw begeleid heeft naar de plaatsen, waar hij Gods Woord mocht spreken. „Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid; en hun werken volgen met hen.....”.

D. Slagboom.

ONTMOETINGS DAG

We willen in een apart artikeltje de aandacht vestigen op de ontmoetingsdag, die D.V. zaterdag 30 augustus a.s. te Sliedrecht-centrum zal worden gehouden. Van het voorjaar konden we daar niet terecht, omdat de nieuwbouw van de bijgebouwen nog niet gereed was, maar nu zijn we er van harte welkom. Er is nu een accommodatie zoals we nog nergens hebben aangetroffen. Allen zijn hartelijk welkom. Het programma ziet er als volgt uit:

Morgensamenkomst, aanvang half 11:

opening: Ds. G. Blom van Meerkkerk
spreker: Ds. P. van Zonneveld van Doornspijk

slotwoord: Ds. G. Bouw van Scheveningen

Pauze

middagsamenkomst, aanvang 2 uur

opening: Ds. A. Baars van Urk
spreker: Ds. D. Slagboom van Katwijk aan Zee

slotwoord: Ds. M.C. Tanis van Slie-drecht-centrum

Het is de bedoeling om de ontmoetingsdag zo ongeveer 4 uur in de middag te sluiten. Dan kunnen allen, ook die uit het hoge noorden en het verre zuiden komen, nog tijdig naar huis vertrekken. De treinloop is gunstig, de wegen naar Sliedrecht zijn uitstekend, de parkeergelegenheid is voldoende en het kerkgebouw is erg ruim, zodat we vele bezoekers kunnen ontvangen.

Onder de zegen des Heeren kan het weer een goede dag worden, echt een ontmoetingsdag van hen die het Pand willen bewaren, dat de Heere ons heeft toebetrouwd.

B.

Het lied in de eredienst en de synode van 1836

14. In de lijn van de kerk der reformatie in Nederland.

Breedvoerig hebben we ons de laatste tijd beziggehouden met het standpunt van ds. Hendrik de Cock ten opzichte van de Evangelische Gezangen. Ieder, die dit gevolgd heeft, zal het opgemerkt hebben dat het in wezen óók ging om alle gezangen, die niet direct vertolking zijn van Gods Woord, in de

eredienst. Uiteraard ging de strijd tegen bepaalde uitdrukkingen in de gezangen, die zo duidelijk getuigenis afleggen van het afwijken van de rechte leer. Maar niettemin beroept de Cock zich op zulke gronden, dat het blijkt dat hij geen heil ziet in liederen, die niet duidelijk ontleend zijn aan Gods Woord Zélf.

Misschien hebt u wel gedacht: waarom moeten we zo lang met de strijd van de Cock bezig zijn? Waarom is het nodig om zo breed deze te volgen? Dat is niet uit lust om uitvoerig te zijn. Maar wel opdat we een goed beeld zouden hebben van de wezenlijke bezwaren van de Cock en de gronden, waarom hij in de eredienst van deze liederen niet wil weten. Het gevaar is namelijk niet denkbeeldig dat er een vertekend beeld van zijn tegenstand tegen de gezangen gegeven wordt. En vertekende beelden bewijzen nogal eens vaak een slechte dienst.

Het gaat daarbij niet om het beeld dat de tegenstanders van de Afscheiding gemaakt hebben van de gezangenstrijd van de Cock. Het is duidelijk dat dit ingegeven is door een afkeer van de principiële achtergronden van 1834 als zodanig. Het viel me nog op hoe in een leerboek van de kerkgeschiedenis over de gezangenstrijd gesproken wordt. Nadat over de Cock, zijn schorsing en afzetting iets gezegd is -vooral zijn volkomen ontegenwoordigende houding!- worden enkele oorzaken van deze gang van zaken genoemd, daaronder: afkeer van alles, wat nieuw is. En dan wordt tussen haakjes opgemerkt: speciaal van de op grove wijze aangevallen Evangelische Gezangen. Van zulke beoordelaars is weinig beters te verwachten. Ze waren en zijn geheel vreemd van wat de eigenlijke achtergrond geweest is van de Afscheiding.

Maar nu moet het vooral betreurd worden dat zij, die naar hun eigen zeggen wel die achtergronden onderschrijven, meedoen aan het vervormen van het beeld van de strijd tegen de gezangen. Waar weet men van? Niet zo véél meer dan van de „grove” wijze, waarop Hendrik de Cock zich verweerd heeft tegen deze liederen! Men klaagt over zijn voorrede op het boekje van Jacobus Klok. Men spreekt zijn ongenoegen er over uit dat hij tegenover Duin spreekt over de hoerliederen, daarbij doelend op de Evangelische Gezangen. Men haalt uit een gedenkboek van de Afscheiding de woorden van Van Velzen aan: „Maar gemakkelijk zullen vóór- en tegenstanders begrijpen, dat het schrijven van de Cock over de gezangen velen van de scheiding zélf afkerig heeft gemaakt” (1884).

Dit alles doet dienst voor de bewering dat we door het schrijven van de Cock geen goede kijk krijgen op de houding van de Afscheiden tegenover de gezangen. De anderen waren zoveel milder gestemd dan de strijdvlustige de Cock. Maar op grond van zijn eigen geschriften geeft dit een vertekening van de feitelijke strijd en vooral een miskenning van wat hem ten diepste bewogen heeft. Hij begeerde niet anders in deze zaak dan te blijven in de lijn van de kerk der reformatie, zoals die in Nederland in het verleden was geopenbaard.

U kunt vragen: is er wel een bepaalde lijn aan te wijzen ten aanzien van het lied in de eredienst in de kerk van de reformatie in Nederland? Die vraag is gemakkelijk met „ja” te beantwoorden. In de geschiedenis van het lied in de eredienst binnen de kerk der reformatie in Nederland is duidelijk de lijn zonder gezangen. Een enkel ander lied werd soms in de vrijheid der kerken gelaten, dat enige tijd niet te weren was in de praktijk. Maar dat deed niets af aan het beginsel. Het kwam er telkens op neer, dat alleen de Psalmen gezongen zouden worden „latende die gezangen, die men niet vindt in de Heilige Schrift”. De synode van Dordrecht 1618-1619 sprak uiteindelijk uit: „In de kerken zullen alleen de 150 Psalmen Davids, de Tien Geboden, het Onze Vader, de 12 Artikelen des geloofs, de Lofzangen van Maria, Zacharias en Simeon gezongen worden; het gezang „O, God, Die onze Vader zijt” wordt in de vrijheid der kerken gesteld om hetzelfde te gebruiken of na te laten. Alle andere gezangen zal men uit de kerken weren, en daar er enige al reeds ingevoerd zijn, zal men dezelve met de gevoeligste middelen afstellen” (Zo bij: Joh. Jansen, Korte Verklaring van de Kerkenordening)

De poging kort vóór deze synode om andere Schriftuurlijke lofzangen en Christelijke liedekens in te voeren, voornamelijk onder-

nomen door remonstrantsgezinde predikanten, is mislukt. Het is tot de invoering van de Evangelische Gezangen de duidelijke lijn in de kerk der reformatie hier te lande geweest: geen menselijke gezangen.

Wat waren de achtergronden? De zuiverheid van de leer en het zo-dichtmogelijk-wensen-te-blijven bij het Woord van God, ook in het lied in de eredienst. Het zal niet aangetoond behoeven te worden dat deze twee achtergronden aan elkaar verbonden zijn. Onze vaders hebben zich niet zoveel beziggehouden met de vraag of naar het Woord van God andere liederen gezongen konden worden. En waarom niet? Omdat het Woord van God de Psalmen gegeven heeft en er verder nóch van een gebod nóch van een verbod sprake is. Wel is duidelijk dat zij de gezangen niet gewild hebben vanuit de voluit Schriftuurlijke eis om te blijven bij de rechte leer!

Wie nu vraagt om een samenvattend beeld van de gezangenstrijd van Hendrik de Cock vindt het in het bovenstaande. Wie alleen maar let op bepaalde uitdrukkingen, miskent het wezenlijke van zijn bezwaren. Calvijn was ook bepaald niet mals in zijn oordeel over de tegenstanders van de belijdenis der genade. Zullen we hem daarom moeten veroordelen of miskennen door niet te letten op het wezenlijke? We kunnen trouwens wel eens al te galant worden in de strijd. Die wordt tenslotte niet met fluwelen handschoenen gestreden. De Cock wenste in het lied in de eredienst te gaan in de lijn der vaders. Dat was ook voor hem geen kreet zonder meer. Dat had hij geleerd in de tijd dat God zijn ogen geopend had voor het verderf van een deugdenleer, die God tot het diepst onteerde en de zaligheid in handen van de mens trachtte te leggen. Steeds wijst hij terug naar de besluiten van de synoden in de bloeitijd, steeds neemt hij het op voor de grondwaarheden van het reformatisch belijden. Steeds waakt hij bij het zo strikt mogelijk handhaven van het Woord van God. En dat niet als een wettisch strijder, maar uit liefde tot de kerk van de reformatie en het wezenlijk welzijn van die kerk! Wij wensen geen mensen te eren, maar wél in die lijn te blijven gaan.

D. Slagboom.

HET ENIGE RICHTSNOER (2)

Hebt u uw kinderen, zodra ze tot een weinig onderscheid gekomen zijn, daarin onderwezen, hen getracht bekend te maken met hun staat in Adam, dat ze schuldig en verwerpt zijn, dat ze liggen onder Gods rechtvaardig oordeel en wanneer ze niet vernieuwd worden eeuwig om zullen komen?

Wanneer dit alzo is, en ze onderwezen en geleerd zijn naar Gods Woord en wet, zal dit op hen een stempel zetten hun leven door, ook al gaan ze de wereld in en verlaten ze de paden en leringen van vader en moeder, het zal hen altijd aanklagen, want de conscientie, die aanklager zal het wel zeggen, wat goed of kwaad is.

Breng ze onder de zuivere bediening als die er is. Is die er niet, tracht dan zelf hen te onderwijzen, hen af te houden van die plaatsen, waar de leugen geleerd wordt.

Want de duivel is het eender of hij de mens door bedriegelijke godsdienst of goddeloos werelds naar de hel sleept. Want de duivel bedoelt toch niet anders dan de dood en eeuwige ondergang des mensen, hetzij door

De kerkeraad der Chr. Geref. kerk te Middel-harnis geeft met gevoels van diep leed-
wezen kennis van het overlijden van haar oud
herder en leraar

ds. Nicolaas de Jong

op de leeftijd van bijna 81 jaar.

Vanaf 21 maart 1946 tot 20 juli 1952 heeft hij
onze gemeente, getrouwd aan de schriftuur-
lijk-bevindelijke prediking, mogen dienen.
De band hieruit ontstaan was onverbreeklijk.

1 Petrus 5 : 4.

Middelharnis, 7 juli 1980.
W. Villerius, voorzitter.
T. van Dieren, scriba.

listige omleidingen of door gruwelijke goddeloosheid.

Daarom mag het wel dagelijks onze bede en verzuchting zijn om toch te vragen naar de goede weg: leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van den boze.

Het leven van de christen is een dagelijkse strijd tegen de driehoofdige vijand, de duivel, de wereld en ons vlees. Om te wandelen in de vreze des Heeren te midden van een krom en verdraaid geslacht, als een lichtend licht en een zoutend zout. Die wandelt in de vreze des Heeren naar dit enige richtsnoer van geloof en leven, die vaart wel in de tijd, ook al is er aan de buitenkant niets van te zien, daar alles ontvangen wordt uit 's Heeren rechterhand, ook al is verdrukking tegenwoordig, want Gods goedheid zal die druk eens verwisselen in eeuwig geluk.

En nu weet ik, dat men in dat onderwijzen, vermanen en opvoeden van kinderen hierin alles te kort komt, want o wie is tot deze dingen bekwaam, ja, de allerheiligste heeft hier nog maar een klein beginsel van en zal het hoofd schuldig moeten buigen en zeggen: treed niet in het gericht, want wie zou rechtvaardig zijn.

Nochtans zal hun ontrouw de getrouwheid des Heeren niet te niet doen. David zeide: hoewel mijn huis also niet is bij God, want hij zag terug en het was alles bedorven, ja, hijzelf als de grootste albederver tegenover zoveel goedheid, grootheid en genade aan hem bewezen. Nochtans (ondanks zichzelf en zijn huis) heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles welgeordeneerd en bewaard is; daarin is al mijn lust.

O, daar ligt de grondslag der zaligheid, niet alleen voor David, maar voor allen die van Davids huis zijn als zijn geestelijke familie: hetzij klein of groot, wordt van dat heil, die weldaan deelgenoot, want Hij zal hen groter maken, ja zeker en gewis.

Wandelen naar Zijn Woord in oprechtheid in de vreze des Heeren. De dichter wenste en beoefende dit: Maak in Uw Woord mijn gang en treden vast.

Die also wandelt weet ook zijn plaats in de maatschappij in te nemen, want een goed christen die is ook een goed burger en vaderlander, al is het, dat de wereld er mee spot, hen haat en veracht, omdat ze van de wereld niet zijn. Alzo is het al duizenden jaren geweest, sinds de val des mensen. In de wereld heeft men dan op niets anders te rekenen dan haat, spot en verachting, als men leeft naar dit enige richtsnoer, naar dit Woord, omdat dit getuigt, dat hun werken boos zijn.

Hoe is het nu in de staat en maatschappij van ons vaderland gelegen? Dit land waar het Gode behaagd heeft het gezegend licht der reformatie te doen opgaan in vroeger eeuwen! Daar ons volk en voorgelicht verzonken lag in Rome's blind en bijgeloof, dat licht des evangelies hier heeft doen opgaan, waar het voorvaderlijke geslacht te vuur en te zwaard is vervolgd en gedood, omdat ze de Heere wensten te dienen naar Zijn Woord. Goed en bloed hebben ze prijs gegeven voor de naam en zaak des Heeren.

Dan is er nu niet veel meer overgebleven dan een verbasterd nageslacht. Wat een sabbatschenden, vloeken van Gods heilige naam, verachten van Gods Woord en wet, een leven van Sport en spel; van sportverdwazing en uitgieten van de allervreselijkste goddeloosheid in ons volk overstroemd.

Van hoog tot laag, regering en onderdaan danst en spot de ondergang tegemoet en dat te midden van zoveel oordelen en gericht. Zij hebben Mijn Woord verworpen, wat wijsheid zouden zij hebben. Er is geen vragen naar 's Heeren Woord om daarnaar te handelen en te wandelen. Het grootste gedeelte onzer regering is ongeloof en bijgeloof, leven voor brood en spelen, niet bemerkend dat een spelend en dansend volk in broeddronkenheid ten onder gaat. Eens toch zal ook opstaan die Koning, Die rechtvaardig zal richten, in recht en gerechtigheid, daar een ieder zal wegdragen, hetgeen hij gezaaid heeft.

Gods wetten worden veracht, met Gods bedreigingen wordt de spot gedreven. Overheid en onderdaan heeft Zijn Woord verworpen en 's Heeren inzettingen niet betracht. Acht het nog een voorrecht, dat in ons vaderland in 's lands vergaderzaal nog getuigen mogen zijn, die ook deze dingen nog zeggen en de overheid nog komen te wijzen op het grote gevaar, dat verlaters en verachters van Gods wet te duchten hebben. Acht en eert hen die daar temidden van

zoveel verachting en verguizing nog pal mogen staan en overheid en volk terug roepen tot Gods wet en getuigenis.

Als onder Israël de God hunner vaderen verlaten werd en het volk in de gruwelijkste afgoderij verviel, kwam de Heere hen te tuchtigen en met hen in tegenheden te wandelen. Deelde Israël in het bewandelen van 's Heeren wegen in de weldaden des verbonds, hetwelk de Heere aan hen geschonken had, in het verlaten en verachten van 's Heeren weg en inzettingen deelden zij in de wrake des verbonds, ontzagelijk oordeel en zware tijden.

Eens zal men naar dit Woord geoordeeld worden, of we dan groot of klein, rijk of arm, geëerd of veracht, koning of bedelaar zijn, in dat gericht zijn geen slagbomen van rang of stand.

De overheid draagt het zwaard niet tevergeefs, daar zij is Gods dienaar om recht en gerechtigheid te doen en te betrachten. Het is een tijd van afval en groot verval. De tijden zijn donker, de toekomst onzeker. Gods oordelen hangen laag op de aarde, on- en bijgeloof steekt al driester de kop omhoog. De wereld wordt en is oud en al wat oud en verouderd is wordt steeds onaanzienlijker en lelijker, alzo ook de wereld in goddeloosheid en boosheid in het uitgieten van de ontzettendste zonden.

Daarom die nog tracht de oude beginselen voor te staan laat men zich benaastigen om zijn ziel eens als een buit te mogen dragen uit de boze en Gode vijandige wereld.

Het aardrijk zal eens vernieuwd worden. Johannes zag een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waarop gerechtigheid woonde. Daar geen zonde meer, geen vijand meer geen duisternis, geen verleiding meer, en die daar mag ingaan die is ook zijn eigen inwonend bederf voor altoos kwijt.

De wereld met al wat ze heeft en geeft stelt teleur, maar daar zal alles in de vrede bloeien.

Ik eindig dit geschrevene met de woorden van Psalm 97, het laatste vers: Gij rechtvaardige, verblijd u in de Heere, en zeg lof ter gedachtenis Zijner heiligheid. Paulus zeide, als droevig zijnde, doch altijd blijde. Als droevig zijnde aan de ene zijde, om zijner zonde wille, en blijde zijnde aan de ander zijde om der gerechtigheid wille, een vermaak hebbende in de wet Gods naar de inwendige mens. Dit was zijn blijdschap daarin te mogen wandelen en te verkeren.

N.B., Het is al geruime tijd geleden, dat een zuster van C. J. R(uitenbeek) mij een schrift ter hand steld, waarin zij overgeschreven had enkele opstellen van haar broer, die na zijn overlijden bij de nalatenschap in een schrift gevonden werden. Deze broer overleed in 1976 na een heel kort ziekbed, op 61-jarige leeftijd. Hij had de gemeente Vianen toen bijna veertig jaren, eerst kort als diaken en daarna als ouderling gediend. We meenden er goed aan te doen de stem van deze begenadigde zondaar, die nog spreekt nadat hij gestorven is, te laten horen. Hij vertolkt op eenvoudige wijze wat er leeft in de harten van Gods kinderen.

B.

Pinkstergeest en Pinksterbeweging (2)

Wanneer wij over de Pinkstergroepen spreken zouden we ons eigenlijk eerst moeten afvragen: wát is het volle evangelie en voor wie is dit in werkelijkheid een blijde boodschap?

Wij lezen hiervan in de Schrift: „Het volk dat in duisternis wandelt zal een groot licht zien” (Jes. 9 : 1). In zijn lofzang zingt Zacharias: „Om te verschijnen degenen die gezeten zijn in duisternis en schaduwen des doods” (Luk. 1 : 79). Deze twee teksten - er zijn er heel wat meer - doen ons al direkt zien de eenheid van het Oude en Nieuwe Testament. Een oude kerkvader heeft dienaangaande een opgemerkt: Het Nieuwe Testament is op verborgen wijze aanwezig in het Oude Testament. Terwijl in het Nieuwe Testament het Oude Testament ten volle opengaat.

Wanneer wij spreken over de Pinkstergeest dienen wij te letten op de woorden van de grote Profeet en hoogste Leraar der Gerech-

tigheid, Jezus Christus, wanneer Hij Zijn discipelen de Trooster belooft, „Die u in al de waarheid leiden zal.” „Die gekomen zijnde zal de wereld overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel” (Joh. 16 : 18). Door het ontdekkend licht des Geestes wordt de zonde in werkelijkheid: zonde. Wordt schuld in waarheid: schuld tegenover een goeddoend en Heilig God. Dan wordt het oordeel gevreesd want, God kan van Zijn heilig recht geen afstand doen, het recht der wet zal vervuld worden (Rom. 8 : 4). Bij de Pinkstergroepen worden overwegend liederen gezongen waarin de mens zo spoedig van vreugde en blijdschap zingt, zonder ooit in waarheid de boetsalmen gekend en beleefd te hebben. Als de Geest van Pinksteren de zondaar overtuigt van zonde, dan horen wij hem belijden: „mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd” (Ps. 38 : 5), „God is een rechtvaardige Rechter en een God Die te alle dage toorn”, (7 : 12). Uit verslagenheid des harten wordt dan gebeden: „Zo Gij, Heere! de ongerechtigheden gadeslaat; Heere wie zal dan bestaan?” (130 : 3). Nee die boetsalmen zijn bij hen, maar ook niet bij ons, zo zeer geliefd. We noemen in dit verband nog: 42 : 6, 50 : 6 en 75 : 8, 9 enz. enz. Als de Geest van Pinksteren de mens ontdekt aan zijn gevallen staat, zingt hij niet direkt: Prijs de Heer, Halleluja, doch veel eerder: „Wees mij genadig, o God naar Uw goedertierenheid, delg mijn overtreding uit naar de grootheid Uwer barmhartigheden” (51 : 3). Voor dezulken nu is het evangelie een boodschap der verlossing. Het volle evangelie verklaart dat aan het recht Gods voldaan is door Hem, Die de Trooster, de Geest van Pinksteren beloofd, doch ook gezonden heeft. In de Pinkstergroep merken wij dikwijls op dat de Geest van Christus zo vaak van Hem losgemaakt wordt (daarover later). Evenals Luther in het begin, toen hij in een weg van overtuiging liep, nog niet begreep: „Dat de rechtvaardigheid Gods in hetzelfde, d.i. het Evangelie van Christus, geopenbaard wordt”, Rom. 1 : 17. En nu is het waar dat de „geroepen” op de dag van de uitstorting des Geestes, God verheerlijkten en blijde waren. Maar er ging iets aan vooraf. Petrus, vol des Heiligen Geestes zijnde, wees de toehoorders op hun zonden, op hun verwerping van Christus die het recht Gods volbracht had. En dan lezen we: „En als zij dit hoorden, werden zij verslagen in het hart.....” Zie hier voor Hand. 2 : 36 en 37. Op de Pinksterdag werd het volle Evangelie verkondigd aan verslagenen van hart.

A.B.

BOEKBESPREKING

Boeken van Van Horssen,
postbus 18, 3770 AA Barneveld

1. Gij hebt mijn omzwerven geteld.

Dit boek bevat een levensschets van Ds. J. Pannekoek, samengesteld door N. Verdouw, die daarbij gebruik gemaakt heeft van een niet complete schets, aangevuld met gegevens van familieleden, kerkeradsleden, oude notulen en een niet verzonden brief van Ds. Pannekoek. Ds. F. Mallan, die de overledene goed heeft gekend, spreekt zijn waardering uit voor de wijze, waarop de heer Verdouw de weinige gegevens heeft verwerkt. Het boekje vertelt ons toch nog betrekkelijk veel uit het leven van deze eenvoudige dienaar des Woords. Hij was nog jong toen de Heere hem in het hart greep. Jarenlang is hij ouderling geweest en de laatste jaren van zijn leven was hij predikant, eerst in Terneuzen en het laatste jaar in Chilliwick in het westen van Canada. Daar ligt hij begraven, wachtend op de dag der opstanding. Vele preken van Ds. Pannekoek zijn na zijn dood door Van Horssen uitgegeven. We hebben daar in ons blad aandacht aan geschonken. De levensschets maakt de werkjes compleet. Van harte aanbevolen. Het boek kost gebonden f 24,75.

2. Het Arminiaanse geraamte door William Huntington.

De ondertitel is: de Arminiaan ontzenuwd en ontleed. Er is aan toegevoegd: De vreugde des geloofs in de schaduw des doods.

Huntington wist van de vrije genade, die de Heere in hem had verheerlijkt. Hij moest niets hebben van een Arminiaans beginsel.

Hij had het anders van de Heere geleerd. Daarom bestrijdt hij de Arminianen. Hij doet dat breedspakig, geheel zoals deze begenadigde prediker dat kon doen. Hij was vurig van geest en had rijke gaven van de Heere ontvangen om de Schriftuurlijke waarheden te laten spreken. We hoeven het niet in alles met hem eens te zijn, maar mogen toch wel waardering hebben voor het feit dat hij de gevaren signaleert, die ook in onze dagen nog levensgroot zijn.

Het tweede werkje in dezelfde band is een toevoegsel, van geheel andere aard, zoals de titel al aangeeft. Het bevat brieven van en aan Huntington.

Het boek kost tot 31 augustus a.s. f 19,75, daarna f 24,50. Dus men wachte niet te lang met bestelling.

3. Veertien practicale leerredenen door Bernardus Smijtegelt.

Deze uitgave is overeenkomstig die van 1859 en 1876. Toen schreef de bekende Ds. J. H. Donner een voorwoord. Daaruit nemen we het volgende over:

Bernardus Smijtegelt was een godvruchtig en hooggeacht dienaar van 's Heeren gemeente. Hij behoorde tot de zogenaamde Voetiaanse richting, en onder deze tot hen, die men de Evangelische noemde. J. Teellinck en J. Koelman waren zijn naaste geestverwanten. Hij drong in zijn prediking, gelijk hij het in zijn voorbeeld bewees, steeds aan op de praktijk der godzaligheid. Zijn prediking was eenvoudig, op de man af; hij hield zich aan de spreuk: wetenschap zonder praktijk is als een wolk zonder regen. Hij sprak op de kansel niet in de hoogdravende taal van zijn Coccejaanse tijd- en ambtgenoten. Hij verborg zijn gedachten niet in schoolse vormen, en was hij velen te eenvoudig, te plat, het godvruchtig gemoed ergerde zich niet aan zijn eenvoudigheid, aan zijn spreken in de taal des gemene levens, men kende die man en zijn heilige bedoelingen. Hoe wist Smijtegelt - getuige zijn reeds uitgegeven leerredenen en ook deze - met ernst te bestraffen of liefelijk te vertroosten, met de moede een woord ter rechter tijd te spreken of de stoute zondaar te

doen beven. Smijtegelt had het ver gebracht in de ontleedkunde van het menselijk hart. Hij kon zijn hoorders zichzelf doen zien, maar verborg voor hen ook het Evangelie der genade niet. Die menen dat hij meer de Christen dan de Christus predikte, mogen over dit oordeel nog wel eens nadenken. Hoe men ook over de vorm van Smijtegelt's predikatiën oordeelt, het is een feit, zij blijven gezocht.

Het is al meer dan 100 jaar geleden, dat Donner dit schreef, maar zijn woorden zijn nog van kracht. We behoeven dit werkje niet aan te bevelen. Het bevat preken over Markus 16 : 1-4, Lukas 24 : 2-11, Handel. 2 1-4 en 2 : 14-21, Joh. 3 : 3, Efeze 5 : 14, Handel. 26 : 28 en 26 : 29, Joh. 7 : 37, Lukas 24 : 11, Ezechiël 36 : 26 en 27, Prediker 11 : 13 en Hebreeën 11 : 10.

De verkoopprijs is f 29,50.

B.

ALLE BEGRIP TE BOVEN (51)

12. Het eerste bezoek van Mr. Bourne (5)

Dan roepen we in vrees en angst tot Hem om genade, waardoor Hij de waarde van het bloed van de Zaligmaker laat zien. Als Zijn arm geopenbaard is, waar is de hoogmoed en vijandschap dan ? Waar is strijd en twist ? Waar zijn alle slechte dingen ? Deze boze gedierten zijn allen verdwenen; zij kruipen in hun lol als de Zon verrijst. Ze kunnen zich niet vertonen. Zo zijn we verborgen in Gods tent voor onze eigen ongerechtigheid en veilig bewaard in Zijn tegenwoordigheid voor onze eigen hoogmoedigheid en de twist van onze eigen tongen".

Toen Sukey deze preek hoorde voorlezen, zei ze: „Nu, dat voel ik elk woord. Ik weet, dat het allemaal waar is, want mijn ondervinding stemt er mee in". Maar ze was erg verrast, toen haar verteld werd, dat de preek waar zij bezwaar tegen maakte juist dezelfde ervaring had uitgesproken. „Wel", zei ze, „wat een dwaze domme vrouw ben ik. Ik weet helemaal niets !" Bij haar thuiskomst vond ze Mr. Bourne zelf in haar huis en daar ze tijdens haar wandeling veel over het gebeurde nagedacht had, was ze vol berouw."

Mr. Bourne maakte van deze gebeurtenis melding in een brief aan een vriend: „Toen Sukey mij zag, zei ze: „O, wat heb ik gezondigd ! Hoe geheel verward is mijn geest geweest ! Ik probeerde mijzelf ervan te overtuigen, dat alles goed was, maar kon het niet; alles was verwarring. En terwijl ik bleef zeggen, dat mijn gezegende Jezus mij leerde en niet de mens, voelde ik mij nooit ellendiger, al probeerde ik sterk mijzelf ervan te overtuigen, dat ik gelukkig was en dat mijn God met mij was. Ik kon niet bidden, ik voelde niets dan boosheid. Tenslotte lazen de dames me een oude preek van u voor en ik ont kwam met een beetje hulp: mijn trotse hart begon zich te vernederen. Terwijl ik voortliep en overdacht wat zij gelezen hadden zag ik, dat de trotsheid van mijn hart mij zo boos had gemaakt en ik begon tot de Heere Jezus te bidden om Zich over mij te ontfermen. Op de een of andere manier bad ik voor u als een gezegend man en dankte de Heere, dat Hij u gezonden had, want eerst wilde ik, dat Hij u niet gezonden had En mijn hart ging uit liefde en dankbaarheid tot Hem voor het zenden van een getrouwe vriend om ons te onderwijzen. Toen begon mijn gevangenschap te wijken en tenslotte toonde mijn gezegende Jezus Zijn aangezicht en bracht mij rein en helder uit, zodat ik nu kan zeggen hoe gelukkig ik ben en hoe zeker, dat de Heere u tot ons zond. O, wat heb ik het nodig om onderwezen te worden ! O, mijn trotse hart, hoe spoedig ben ik van de weg afgedwaald, maar wat een genade, dat de HEERE mij terugbrengt !"

Zo ziet u welk een strijd Sukey had. Haar van nature hoogmoedige hart was een grote beproeving voor haar en is dat altijd geweest, maar ik denk, dat ik nooit in iemand een groter besef van vernedering voelde of zag, of duidelijker tekenen van de ware genade van God en haar uitwerking in het hart van een arme onwaardige zondaar. Hoe vernederde zij zich en verhoogde zij haar gezegende Verlosser en toonde zij mij liefde en dankbaarheid als Zijn instrument. Ik werd hierdoor zelf zeer bemoedigd en tot op zekere hoogte deelde mijn ziel in haar vreugde."

Het bezoek van Mr. Bourne duurde twee maanden. Over het einde schreef hij: „O, wat een dag is dit geweest ! Eerst angsten en verslagenheid, dan enige zwakke uittaling van Gods zoete gunst in gesprekken met sommige van de mensen hier, dan een paar aanvallen uit een andere hoek en een brief die ongerechtigheid aan het licht bracht, en veel zaken, waarom de Heere de roede zou moeten zenden, en daarbij veel treuren en vrezen, dat er morgen geen teken van een geestelijke Sabbath zou zijn. Maar terwijl ik mijzelf zo beklaagde kwam de Heere tussenbeide en verbrak mijn hart bij de aanblik van Zijn schoonheid en goedheid, zodat ik nu met een heilige vrijmoedigheid aan mijn arme vrienden kan verklaren, welk

een dierbare Zaligmaker ik gevonden heb en hoe nabij Hij is als wij ons maar achter Hem gevoelen. (Zondag). Ik heb een zeer bemoedigende ochtendlezing gehouden over de woorden: „Hoe groot zal Zijn goed wezen !" Zo de Heere wil hoop ik vanavond over de volgende woorden te spreken: „Hoe groot zal Zijn schoonheid wezen" (Zach. 9 : 17). Toen ik 's avonds sprak kwam ik tot deze woorden: „Toen Gij daarhenen traadt in de woestijn daverde de aarde, ook dropen de hemelen voor Gods aanschijn". Ik herinnerde mij hoe ik het als iets vreselijks voor de Heere gevoelde om in mijn woeste hart op en neer te gaan en hoe, toen een en ander wat zorgvuldig bedekt was geweest door deze gang tegen mij aangebracht was, ik inderdaad beefde en sidderde. Ik kan me ook goed herinneren, dat de Heere toen in Zijn oneindige barmhartigheid deze woorden in mij vervulde: „Gij hebt zeer milde regen doen druipen, o God, en Gij hebt Uw erfenis gesterkt, toen zij mat was geworden". Zo bereidde Hij van Zijn goedheid voor de armen, anders zou ik in wanhoop verzonken zijn. Ik zie met verwondering op die tijden terug en zegen Zijn heilige Naam, Die mij niet heeft laten omkomen, maar mij geleid heeft om de wonderen van Zijn genade te vermelden aan een paar arme mistroostige zielen hier en daar, die mij vertellen, dat het hen aanmoedigt om te volharden en nooit te rusten voor zij dezelfde vrijheid verkrijgen."

Tenslotte kon Mr. Bourne zeggen: „De Heere is met mij geweest door een leger van moeilijkheden. Ik durfde mijn groepje mensen niet eerder verlaten; ik ben door God ondersteund en getroost bij het afscheid nemen van hen".

Hij heeft op z'n minst tweemaal een onderhoud met de predikant gehad en zegt: De Heere bewapende mij met bescheidenheid en kalmte en gaf mij tederheid bij het uitspreken van de belangrijkste waarheden, dat ze niet anders dan met vriendelijkheid ontvangen konden worden, als er ook maar enige geloofsbelijdenis op na gehouden wordt. Ik geloof, dat de Heere mij enige genade in zijn ogen gaf en ik denk, dat hij voor een tijd overtuigd was van die onhandelbare geest, waardoor hij laatst op een schrikwekkende wijze was aangedreven. Ik zei hem, dat de wijsheid, die van boven is, zuiver is, vreedzaam en teder enz. Ik vrees nog iedere dag. Bij een ander onderhoud bewapende de Heere mij zo met Zijn vrees, dat ik hem nederig meer over zijn toestand vertelde, als hij in de tegenwoordigheid van God staat, dan hij ooit tevoren geweten heeft en stelde het duidelijk voor hem, dat zo'n geest onmogelijk in de vreze Gods kon zijn en dat deze wrede scheldwoorden van hem zijn ondergang zouden betekenen, als hij zich niet bekeerde. Ik zei hem, dat hij door veel vleierende huichelaars omringd was, die nooit de waarheid spreken. Ze beklagen hem en zetten hem tegen zijn familie op. Ik hoop, dat zijn kinderen moed zullen krijgen en leren dat God gehoorzaam moet worden. Hij zei: „Mijn arme vrome kinderen zijn allemaal zulke dweppers; eens waren we een van gedachte, maar die gelukkige dagen zijn voorbij en nu verlaten mijn vadermoordende kinderen mij op mijn oude dag". Nu, meneer", antwoordde ik, „geloof u, dat al uw kinderen vroom zijn?" „O ja", zei hij, „zonder twijfel." Toen antwoordde ik: „Hoe weinig kennis moet u dan hebben van het werk der zaligheid als u uw kinderen vrome moordenaars noemt ! Wat zal het volgende zijn, dat u gaat doen ?" Hij noemde vele dingen die hij van plan was te doen, maar ik zei: „U liet achterwege: zo de Heere wil en toen vertrokken we. Hij is zeer onder de invloed van zijn hulpprediker, een geraffineerde onheilstoker, tot verdriet van de dames, maar de Heere maakt geen fouten. Hij heeft enig vernederend werk te doen en velen in de gemeente zien toe met ernstige overdenkingen. (Deze hulpprediker was niet degene die toen met het ongeluk van Elizabeth bij de familie was.)

„Sukey vertelt me", voegt Mr. Bourne er aan toe, „dat mensen die onoprechte belijders zijn, erg stil zijn zolang ik hier ben, maar dat ze hun rug op zullen steken, zodra ik weggegaan ben.

Ik heb nooit zo veel kwaadwilligheid en bitterheid meegemaakt, die alle standen aan deze familie om der waarheid wil openbaarden en wat de Heere voor hen doen zal is nog verborgen. Ik denk, dat uw zusters erg verlicht zijn door het ontdekken van wat zij eerst niet wisten. Wat mij aangaat, niemand heeft iets tegen mij te zeggen, die maar enige verborgen verdenking heeft, dat ik een vriend van uw zusters ben! Ik ben met verachting weggestuurd, maar ik vertrouw, dat de Heere het heeft laten zien, dat sommigen hier geestelijke baat van mij hadden en als slechts één ziel de kennis der zaligheid door zo'n gering middel verkregen heeft, dan is dit belangrijker dan alle tijdelijke voorspoed, die we kunnen hebben."

Er volgde een kort bezoek aan Hertford op en al waren deze ervaringen het begin van een bediening, niemand kon het een zegetocht noemen als Mr. Bourne dit schrijft: „Ik verlies de moed meer dan ik kan zeggen en zou vaak van God weg willen lopen, van mijzelf en van de ogen van al de levenden, maar de Heere wil dat niet hebben. Ik moet weerstand bieden aan de aanval en deze tegemoet treden om duidelijk te maken de macht en werkzaamheid van Gods wederbarende genade". Hij noemt Henrietta: „Haar tedere vrees maakt duidelijk, dat geestelijk leven overvloedig in haar is. Het zou u goed doen haar verslag over haarzelf te horen en haar geest te zien. Een andere vriend heeft ook een zoete verkwikking van de tegenwoordigheid des Heeren gehad en ik denk, dat sommige anderen in duisternis uitzien."

Maar het bezoek te Hertford werd verkort door het bericht van huis dat zijn gekwelde dochter, Helen, ernstig ziek was en hij moest zich naar Londen terug haasten. Het arme meisje was te ziek om hem te herkennen en hij beschrijft de diepten waar hij in kwam omtrent haar geval. Hij voelde het alsof God hem en zijn familie wilde verpletteren, want hij ontving geen waarneembare hulp, noch vond hij dat zijn gebeden verhoord werden." De kwellingen van mijn dochter leken vaak te hopeloos voor menselijke redenering of de meest optimistische vleselijke hoop om te denken dat het in iets anders dan de dood zou eindigen. Tweemaal bleven we op zitten om haar einde af te wachten, maar de Heere bestuurde het niet alleen anders, maar troostte haar soms met de zoetste vertroosting. Wat echter mijn verdriet vermeerde was, dat men het vaak een fout vond, dat ik niet verscheen op gezelschap, maar niemand wist hoe ik dagelijks beproefd werd door het gevoel van schaamte, verdriet en verlegenheid. De schande die over ons kwam, al kan ik amper zeggen waarom (behalve dat de Heere toelaat, dat ze over ons allen komt) vermeerde mijn verdriet. Eens toen ik in een groot gezelschap was, werd ik ervan beschuldigd, dat ik me niet recht gedroeg in mijn verdriet. Ik zal nooit vergeten hoe ik innerlijk gewaarschuwd werd om niet tegen te spreken, maar van het begin tot het einde bleef het in mijn oren klinken: „Wacht op de Heere en Hij zal uw hart versterken". Dit was een grote ondersteuning en een middel om mijn ziel te kalmeren.

UW BOEKEN LANGER HEEL, IN EEN KAST VAN WOONVOORDEEL

DE BOEKENKASTSPECIALIST levert direct van fabriek met hoge korting.

UNIEKE AANBIEDING, eiken boekenkasten met massief front, zie afb. 190 cm. hoog, 100 cm breed, 38 cm diep, f 595,-.
Winkelprijs minimaal f 795,-.

Plankdiepte plm. 30 cm. Afstand tussen planken plm. 30 cm, onderin plm. 40 cm.

Open uitvoering, dus zonder deuren f 495,- Kleur midden eiken E50.

Levertijd 4-6 weken.

Ook leverbaar in 87 cm breed, 190 cm hoog en 145 cm hoog.

Deze prijzen zijn alleen mogelijk door rechtstreekse levering (zonder showroom)

- ★ keurige presentatie
- ★ fraaie vormgeving
- ★ massief eiken front
- ★ degelijke afwerking
- ★ ook voor zware boeken
- ★ puur vakmanschap
- ★ fabrieksprijzen
- ★ levering kontant

Bijdrage vervoerskosten door heel Nederland f 25,- p. kast.

Maak gebruik van onderstaande bon in open envelop zonder postzegel op te sturen aan:

WOONVOORDEEL bv.
antwoordnummer 5, 8070 WK Elburg. Tel. (05250) 21 62.

Mocht de kast om welke reden dan ook niet aan uw verwachtingen voldoen en u bericht ons binnen een week na aflevering, dan wordt hij teruggehaald en u ontvangt uw geld terug.

Naam:

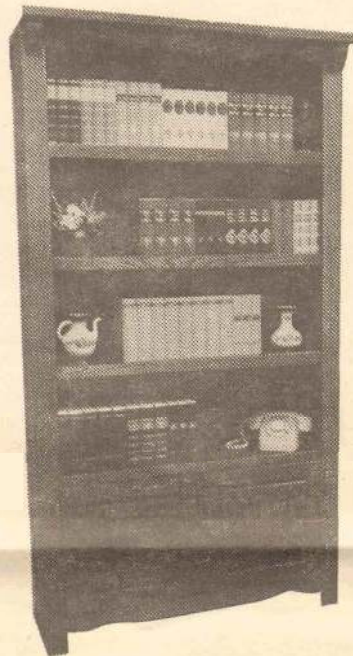
Adres:

Woonplaats:

Telef.nr.:

s.v.p. hokje aankruisen welke kast u wenst,

levering uitsluitend kontant.

- aantal ☐ boekenkast(en) gesl. 100 cm br. f 595,-
☐ boekenkast(en) open 100 cm br. f 495,-
☐ boekenkast(en) gesl. 87 cm. br. f 540,-
☐ boekenkast(en) open 87 cm br. f 450,-
☐ boekenkast(en) open 87 cm br. 145 cm hoog f 365,-

Voor een fijne vakantie in eigen sfeer

VAKANTIECENTRUM „DE VERRASSING” TEXEL

Voll. pension voor gezinnen, jongeren en ouderen.

Bungalows en sta-caravans.

Postbus 302, 1794 ZG Oosterend-Texel.

Tel. 02223 - 661 of 391.

Voor al Uw

- ★ BOEKEN
- ★ BIJBELS en
- ★ PSALMBOEKEN

Beleefd aanbevelend

BOEKHANDEL

VAN LEEUWEN

POSTBUS 39, URK - TELEFOON 05277 - 1783

b.g.g 05277 - 2462 Urk.

Voor bijbels, boeken en muziek

is **LINDENBERG** uniek!

Grote voorraad

Snelle levering

ook van de allernieuwste uitgaven

Lindenberg's boekhandel

Slaak 4-8 (postbus 4209)

ROTTERDAM 16

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77).

Het adres voor al Uw goede boeken

Stationssingel 50
Tel. 08385-13978
Postbus 177
3900 AD Veenendaal

Verschenen:

DE
HEERE
ZEGENE
U

DS.R. KOK

Ds. R. Kok:

De Heere zegene u

Drie preken ten afscheid met een voorwoord van ds. I. Kok.

De eerste preek is zijn afscheidsprek over Num. 6 : 24-26. Vanwege het definitieve afscheid van de ambtelijke bediening is deze gericht aan de gemeente van Nijkerk en aan alle gemeenten die hij heeft mogen dienen.

De andere twee preken over Ex. 20 : 1-2 en over Rom. 8 : 1-4 zijn de laatste twee „gewone” preken die ds. Kok in Nijkerk heeft gehouden.

Omvang 62 blz., gebonden in geplastificeerde band. Prijs f 15,90.

Ook verkrijgbaar in de boekhandel.

DEN HERTOOG'S
uitgeverij boekhandel b.v.

Lange Nieuwstraat 52a, Utrecht, tel. 030-313684.

Corr. adres: Postbus 2421, 3500 GK Utrecht.

KINDEROGEN

TRANEN DROGEN

Door Uw hulp: Voedsel, kleding en onderwijs. Voor kinderen in Nicaragua, Guatemala, India, Haïti en andere landen.

U kunt zo'n kind financieel adopteren voor f 35,- per maand.

Opgeven bij: J. Slot, Rembrandtlaan 10, Doorn. Tel. 03430-4103

Uw adres voor al Uw theologische boeken, goede jeugdboeken, romans, studieboeken enz.

Boekhandel Noordermeer

Anjelierenstraat 43, Rijnsburg, tel. 01718-23063 bgg 22737.

Filiaal:

Bosplein 2, Katwijk aan Zee, tel. 01718-14410.

Voor schriftelijke bestellingen: Antwoordnummer 19, 2220 WD Rijnsburg (zonder postzegel)

HOTEL

DREYEROORD -

OOSTERBEEK

Telefoon 085-333169

Het hotel waar mevrouw zich „uit” - en mijnheer zich „thuis” voelt.

Rustoord „Repos Ailleurs”

U moet of wil er uit om even bij te komen of om wat aan te sterken...of omdat u wat meer aanspraak wenst?

Bel dan eens Driebergen 03438-2466.

Dieët geen bezwaar. Geen T.V. of radio.